

Gevaarlijke stoffen op de werkplek rondom zwangerschap

Werken met reprotoxische stoffen brengt risico's met zich mee voor de voortplanting, het ongeboren kind en/of borstvoeding. Blootstelling aan deze stoffen kan leiden tot een verminderde vruchtbaarheid bij mannen en vrouwen, een miskraam of vroeggeboorte van het kind. Ook kan blootstelling aan reprotoxische stoffen tijdens de zwangerschap leiden tot schade aan het ongeboren kind of na de zwangerschap schade toebrengen aan het geboren kind bij het geven van borstvoeding. Het is dan ook verstandig om voor, tijdens en na de zwangerschap blootstelling aan deze stoffen te vermijden.

Handel proactief

Door werken met gevaarlijke stoffen kan de vruchtbaarheid van mannen en vrouwen afnemen. Ook kunnen bepaalde stoffen voor, tijdens en na de zwangerschap schadelijk zijn voor de gezondheid van het kind. Als werkgever ben je verplicht om er voor te zorgen dat werknemers in alle fases van de zwangerschap op een veilige manier kunnen werken. Dat begint dus al bij het hebben van een kinderwens.

Natuurlijk weet je als werkgever nooit wanneer iemand een kinderwens heeft. Maak daarom als werkgever informatie over dit onderwerp op een laagdrempelige manier beschikbaar. Zorg voor duidelijke procedures en wijs voor dit onderwerp een vertrouwenspersoon aan. Door deze informatie altijd beschikbaar te stellen kunnen medewerkers op tijd de juiste maatregelen treffen bij het hebben van een kinderwens. Om te achterhalen welke stoffen dit zijn kun je de SZW-lijst raadplegen.

Voor de zwangerschap

Over het algemeen zijn vrouwen twee weken zwanger voordat ze ontdekken dat ze in verwachting zijn, maar de gezondheid van het (on)geboren kind begint al voor de bevruchting. Sommige stoffen kunnen namelijk voor de zwangerschap leiden tot een verminderde vruchtbaarheid of schadelijk zijn voor de gezondheid van het kind. Daarom is het belangrijk dat zowel mannen als vrouwen voor de zwangerschap op de hoogte zijn van de beschermende maatregelen.

Tijdens de zwangerschap

Met name in de eerste 3 maanden van de zwangerschap is een ongeboren kind erg kwetsbaar. De kans op een aangeboren afwijking is dan het grootst. Ook in de maanden daarna kunnen de medewerkster en het ongeboren kind gevaar lopen door blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Pas daarom de werkzaamheden tijdens de zwangerschap aan om de gevaren voor de medewerker en het ongeboren kind te beperken.

Na de zwangerschap

Ook na de zwangerschap is het beter om blootstelling aan sommige reprotoxische stoffen te vermijden. Geeft een medewerker borstvoeding, dan kan het kind deze stoffen via borstvoeding binnenkrijgen. Wellicht heeft de medewerkers hier zelf al weet van, maar ook hier geldt dat men dit soort situaties beter kunt voorkomen.

Binnen een groot aantal branches (ziekenhuizen, laboratoria, productiebedrijven, industrie etc.) en beroepen kom je reprotoxische stoffen tegen. Voorbeelden van beroepen waarin men (veel) gebruik maakt van deze stoffen zijn schoonmakers, medewerkers op het lab, schilders, verpleegkundigen, apothekers(assistenten), boeren en tuinders. Bekende voorbeelden van producten waarin reprotoxische stoffen zijn verwerkt: hormonen, weekmakers, lijmen, coatings, oplosmiddelen, geneesmiddelen en bestrijdingsmiddelen.

Reprotoxische stoffen herkennen

- **H360**: Kan de vruchtbaarheid of het ongeboren kind schaden;
- **H360F**: Kan de vruchtbaarheid schaden;
- **H360D**: Kan het ongeboren kind schaden;
- **H360FD**: Kan de vruchtbaarheid schaden. Kan het ongeboren kind schaden;
- **H360Fd**: Kan de vruchtbaarheid schaden. Kan mogelijk het ongeboren kind schaden;
- **H360fD**: Kan mogelijk de vruchtbaarheid schaden. Kan het ongeboren kind schaden;
- **H361**: Kan mogelijk de vruchtbaarheid of het ongeboren kind schaden;
- **H361f**: Kan mogelijk de vruchtbaarheid schaden;
- **H361d**: Kan mogelijk het ongeboren kind schaden;
- **H361 fd**: Kan mogelijk de vruchtbaarheid schaden. Kan mogelijk het ongeboren kind schaden;
- **H362**: Kan schadelijk zijn via de borstvoeding.

SZW-lijst

Het kan zijn dat bovenstaande H-zinnen niet terug te vinden zijn op het etiket of in het veiligheidsinformatieblad. Een mogelijke reden kan zijn dat een stof volgens REACH nog niet beoordeeld is als reprotoxisch. Om deze reden is het aan te raden om ook **de SZW-lijst** te raadplegen om een goed beeld te krijgen over de aanwezigheid van reprotoxische stoffen op de werkplek.

Voorbeeld: Ethanol is volgens REACH (nog) niet geclassificeerd als kankerverwekkend en reprotoxisch, maar staat zo wel vermeldt op de SZW-lijst.

Strengere regels

Begin 2024 heeft het Europees Agentschap de richtlijn voor chemische stoffen aangepast. De strengere regels voor kankerverwekkende en mutagene stoffen gelden nu ook voor reprotoxische stoffen. Voor deze stoffen is het wettelijk verplicht om **de STOP-strategie** te hanteren. Wanneer vervanging niet mogelijk is krijgt de werkgever ook te maken met de aanvullende **CMR-registratieplicht**.

Nederland is verplicht om de aangepaste Europese richtlijn voor chemische stoffen uit te werken in de nationale regelgeving. Dit heeft nu dus geleid tot aanpassingen van het Arbeidsomstandighedenbesluit en de Arbeidsomstandighedenregeling.

Let op! Op twee punten gaan de aanpassingen in Nederland verder dan de Europese richtlijn voor chemische stoffen:

- In Nederland is het verplicht om de CMR-registratie te bewaren tot 40 jaar (in de Europese richtlijn staat 5 jaar) na beëindiging van de blootstelling. Hierdoor is het mogelijk om de schadelijke effecten door blootstelling aan CMR-stoffen op lange termijn beter vast te stellen.
- Wanneer het niet duidelijk is of er sprake is van een veilig blootstellingsniveau, gelden dezelfde regels als voor stoffen waarvan duidelijk is dat er geen veilig maximale waarde is. Ook dan geldt de STOP-strategie.